

наша СЛОВА

Не пакідайце ж мовы нашай беларускай, каб не ўмёрлі!
ФРАНЦІШАК БАГУШЭВІЧ

Газета выходзіць з сакавіка 1990 года

№ 10 (1421) 6 САКАВІКА 2019 г.

Са святам вясны, дарагія беларусачкі!

"Паразмаўляй са мной па-беларуску...": XII Агульнанацыянальная дыктоўка ў Віцебску

У Віцебскай абласной бібліятэцы 21 лютага адбылася літаратурна-музычна імпрэза, прысвяченая Міжнароднаму дню роднай мовы. Кожны ахвотны мог прыняць удзел у агульнай дыктоўцы, арганізаванай сумесна Таварыствам беларускай мовы і абласной бібліятэкай.

Мерапрыемства адкрылі студэнты педагогічнага факультэта ВДУ імя Машэрава - фальклорны калектыв "Вясёлка". Вядоўца Ларыса Рагачова - загадчык аддзела краязнаўчай літаратуры і бібліографіі - нарадала прысутным гісторыю абвяшчэння на 30-ай сесіі Генеральнай канфэрэнцыі ЮНЕСКА ў 1999 годзе свята роднай мовы. Пасля выступілі са сваімі

другога курса філалагічнага факультэта ВДУ імя Машэрава: Анастасія Марозава, Лізавета Сямчонак і Наталля Ермакова.

Пасля літаратурна-музычнай часткі было пра-

можна адзначыць,

вершам паэты Міхась Мірановіч, Людміла Сіманёнак, Анастасія Лазебная. Таксама яны распавялі пра стан беларускай мовы на сэнняшні дзень. Працягнулі святочную імпрэзу вершамі беларускіх паэтаў студэнткі

панавана далучыцца да напісання агульнай дыктоўкі, якую па традыцыі прадыктаваў кандыдат філалагічных навук, дацент Віцебскага дзяржаўнага ўніверсітэта імя Машэрава, старшыня Віцебскай абласной рады Таварыства беларускай мовы імя Францішка Скарпіна Юрый Бабіч. Присутным быў прапанаваны тэкст паводле эсэ Уладзіміра Арлова "Незалежнасць - гэта..." Каля сямідзесяці чалавек прынялі ўдзел у гэтай акцыі.

**Наталля Ермакова,
Анастасія Марозава,
Лізавета Сямчонак -
сябры ТБМ, студэнткі 2
курса філалагічнага
факультэта ВДУ
імя П.М. Машэрава.**

Дарагія жанчыны,
матулі, нястомныя
працаўніцы!

ГА "Таварыства беларускай мовы імя Францішка Скарпіна" сардечна віншуе вас з Міжнародным днём 8-га Сакавіка!

Эта традыцыйнае веснавое свята было заснавана, каб падкрэсліць важную ролю жанчын у жыцці грамадства. Ваш заўсё-

дны клопат - ствараць у сям'і атмасферу дабрыні, цеплыні, атуляць і выхоўваць дзетак у роднай мове, перадаючы наступным пакаленням найбагацейшыя

скарбы беларускай культуры.

У гэтыя вясновыя, сонцам і аптымізмам напоўненыя дні, ад усёй душы жадаем вам добра газда-

роў, выдатнага настрою, шчырай сардечнай увагі з боку блізкіх і родных вам людзей, дабрабыту і аптымізму.

Сакратарыят ТБМ.

МОВЕ БЕЛАРУСКАЙ ЖЫЦЬ!

24 лютага ў Валожыне аматары роднай мовы па традыцыі напісалі рэспубліканскую агульнабеларускую дыктоўку.

Дванаццатая акцыя, як і папярэдня, была прымеркавана да Міжнароднага дня роднай мовы, які ва ўсім свеце адзначаецца 21 лютага. Ініцыятары і арганізаторы мерапрыемства - сябры Таварыства беларускай мовы імя Францішка Скарпіна.

У тульная чытальня залы райбібліятэкі на гэты раз сабрала ў асноўным настаўнікаў. Што ж, каму, як не прадстаўнікам гэтай інтэлігентнай прафесіі, працуваць над тым, каб колькасць носятіў адной з самых мілагучых еўрапейскіх моў з кожным годам павялічвалася.

Людвіка Станіславаўна Таўгень - старшыня раённай суполкі, вядомыя на Ва-

ложыншчыне філолаг - выбрала для дыктоўкі ўрываў з трэлогі "На ростанях" Якуба Коласа. Присутныя асаналі жаданне настаўніцы стварыць падчас акцыі добры настрой праз выразную, багатую лексіку класіка. Удзельнікі атрымалі асалоду ад апісання маладзінчых абшараў роднага краю.

"Ёсць штось незвычайна прыгоже ў гэтых прывольных старасвецкіх шляхах Беларусі. Шырокі і размаўиста пралягаюць яны ад вёскі да вёскі, ад мястэчак да гарадоў, злучаючы паветы, губерні і цэлья краіны. Колькі хараства і чароўнага прывабу ў сініх іх даліх!" - роўна і нетрапка гучай голас прафесіянала. Дыктоўка пісалася лёгка, ніводзін момент не выклікаў у часовых "вучняў" цяжкасцей ці пытанняў. І вынік аказаўся

добрым - у спецыяльных бланках вопытнай рукой прастаўлены толькі станоўчыя адзнакі. Тыя, хто ў гэты дзень вырашыў успомніць былое і адчуць сябе школьнікамі, пагадзіліся, што ўсё гэта - дзякуючы аўтару, які разам са сваімі сябрамі і аднадумцам Янкам Купалам стаяў на вытоку фарміравання новай беларускай мовы.

Бягучы год - асаблівы для ТБМ імя Францішка Скарпіна. У каstryчніку будзе адзначацца 30-годдзе з дня яго заснавання. Тому валожынскія актыўісты заклікаюць жыхароў раёна актыўна далучацца да мерапрыемстваў у рамках святкавання юбілею. Разам мы абавязкова захаваем нашу мову!

**Валянціна КРАЎНЕВІЧ,
фота аўтара.**

ISSN 2073-7033

9 772 073 703003 >

Агульнанацыянальная дыктоўка ў Гарадзеі

22 лютага Гарадзейская арганізацыя ТБМ адзначыла Міжнародны дзень роднай мовы.

Святкаванне праходзіла ў школе № 2 г.п. Гарадзея. На ўрачыстасць сабралася больш за сотню вучняў выпускных класаў. На імпрэзе прысутнічалі загадчык упраўлення адукацыі Нясвіжскага раёна А.У. Клішэвіч, дырэктар Т.М. Кашэйка, старшыня ТБМ, дэпутат Палаты прадстаўнікоў Алена Анісім, памочнік дэпутата Л.П. Качановіч, сябры Гарадзейскага ТБМ, настаўнікі школы.

Уступнае слова мела старшыня ТБМ, дэпутат Палаты прадстаўнікоў Алена Анісім. У сваёй промове яна засяродзілася на тым, што роднае слова заўсёды спрыяе жыццёваму поспеху і пажадала вучням выпускных класаў паспяхова пераадолець першы жыццёвы іспыт - экзамены. Затым яна ўручыла падзяку кіраўніку Гарадзейскага ТБМ А.У. Гунько, а таксама прачытала падрыхтаваны тэкст з выказваннямі беларускіх

пісьменнікаў пра родную мову.

Дыктоўку далей праводзіла настаўніца беларускай мовы школы № 2 г.п. Гарадзея Ч.Б.

Nashi kar.

У абласным палацы культуры Магілёва правялі беларускую дыктоўку, усе ўдзельнікі атрымалі падарункі ад cukerki.by

Штогод Таварыства беларускай мовы Магілёва да Дня роднай мовы ладзіць некалькі імпрэз, асноўнай з якіх з'яўляецца напісанне дыктоўкі. Як правіла, дыктоўку мы пішам у Палацы культуры вобласці. І сёлета адміністрацыя ўстановы пайшла нам на сустрач і з задавальненнем пагадзілася правесці сумеснае мера-прыемства.

24 лютага ў "Белай зале" Палаца культуры Магілёўскай вобласці сабралася 120 чалавек, каб прaverыць свае веды па беларускай мове і адчуць еднасць паплечнікаў і сяброў у Дзень роднай мовы.

Тэкст чытаў настаўнік беларускай мовы і літаратуры Алесь Цітоў.

У магілёўцаў існуе такая традыцыя, што мы абіраем для напісання творы нашых знакамітых землякоў: летась быў Максім Гарэцкі, два гады таму Міхась Стральцоў. У этым годзе 85-годдзе Народнага пісьменніка Івана Чыгрынава, і таму прагучалі слова з яго апавядання "Шчаслівае месца".

Пасля дыктоўкі ўсе ахвотныя перайшлі ў кіназалу, дзе пабачылі спектакль "Старожытная гравюра" рэжысёра Алы Кусковай і пачулі некалькі выступаў шка-

ляроў. Арцём Новікаў прачытаў верш Якуба Коласа "Адлёт жураўлёў".

Ад гарадскога літаратурнага клуба "Святліца", кіруе якім пазнак Тамара Аўсянікава, былі два выступоўцы: Ната Драздова прачытала ўласныя вершы, а Мілада Паўлава прачытала верш Яўгеніі Янішчы "Непрырученая птушка". Напрыканцы свята пра-гучала песня "Родны мой город" у выкананні вучняў СШ № 34 пад кіраўніцтвам настаўніцы Вольгі Шыцкаравай. Усе выступоўцы атрымалі смачныя падарункі ад кампаніі cukerki.by.

І яшчэ была адна вельмі прыгожая рэч, якая аздобіла памяшканне на час дыктоўкі. Справа ў тым, што летась жаночы клуб "Яселька" падараў нашай арганізацыі пано пад называй "Салют перамогі". Пано было зроблены некалькі год таму да свята горада Магілёва і мае памеры немалыя - 10 метраў удоўжкі і два метры з гакам у вышыню.

Вельмі дзякуем адміністрацыі і супрацоўнікам Палаца культуры вобласці і актыву ТБМ імя Ф. Скарыны Магілёва.

Дзяячкоў Алег,

*фота - Алесь Ліцін і
Алесь Новікаў.*

НЯСВІЖСКАЯ ТЫСЯЧА

Я - беларус.
Мая родная мова - беларуская.
Vasili Bykau.

28 - 360 - 984 (амаль тысяча) - такія вынікі колькаснага ўдзелу ў Агульнанацыянальной дыктоўкі на Нясвіжчыне за апошнія гады.

Першыя 28 сабраліся ў Нясвіжскай раённай бібліятэцы імя Паўлюка Пранузы ў Дзень роднай мовы два гады таму.

- І пісаць, і дыктуваць было вельмі хвалююча, - кажа Наталля Богдан, якая тады дыктувала.- Вельмі ж непрывычнае мерапрыемства. Зазвычай у нас у бібліятэцы чытаюць, слухаюць, часам спываюць, а тут пішы, як школьнік. Але спадабалася. Здаецца, што кожны крышку аж памаладзеў. Людзі былі больш сталага веку, правілы тыя школьныя ўжо пазабываліся, дык і пытанні задавалі. А чаму патрэбна коска? А чаму тут няма мяккага знака?

У мінулым годзе асноўнай пляцоўкай таксама была раённая бібліятэка, але добры прыклад на карысць роднай мовы актыўна падтрымалі яшчэ ў чатырох устаноўках горада - педкаледжы імя Якуба Коласа, гімназіі, СШ №4, дзіцячым садку "Караблік дзяцінства" - і дзвюх вясковых школах. Разам атрымалася 360 удзельнікаў.

І сёлета яны, надзеінай сябры Агульнанацыянальной дыктоўкі, вялі рэй, ператвараючы будзённа-прывычнае для школы (не ў навіну ж тут пісаць пад дыктоўку) ва ўрачыстую, глыбока сімвалічную дзею. У СШ № 4 пісалі не толькі старшакласнікі, але і вучні сярэдніх класаў, для якіх адаптавалі прапанаваныя тэксты. У педкаледжы палічылі, што "Беларуская песня" больш пасуе наувучэнцам, а "Думкі пра мову" - выкладчыкам. Кіраўнікі і супрацоўнікі садка "Караблік дзяцінства" пенсіянер. Падзяліць радасць супольнай дзею прыехалі дэпутат Палаты прадстаўнікоў Напыняльнага сходу Алена Анісім і начальнік упраўлення па адукацыі, спорце і турызме Нясвіжскага райвыканкама Алена Клішэвіч.

Да ліку нясвіжскай тысячыні далучыліся навукавыя супрацоўнікі Нацыянальнага гісторыка-культурнага музея-запаведніка "Нясвіж", сябры Дома польскага, а падчас хатніх дыктоўк - людзі сталага веку, жыхары аддаленых вёсак. Лік удзельнікаў асабліва цешыць, бо слова сёлетнія дыктоўкі "Думкі пра мову: ад Скарыны да Розанава" заклікаюць жыць з роднай мовай, карыстацца ёю штодня, заставацца беларусамі, каб і падчас перапісу слова Васіля Быкава з любоўю і гонарами прамовій кожны.

*Наталля Плакса,
Нясвіж.*

Дзень роднай мовы ў Верхнядзвінску

"Нібы ЗАМОВУ - моц і пяшчоту бацькавай мовы помні заўсёды"

Другі год запар мы адзначаем у нашым горадзе Дзень роднай мовы на такім ўзроўні: у мінулым годзе гэта быў конкурс чытальнікаў, які мы арганізавалі разам з СШ № 2, а гэтым годам фармат пашырыўся, дзякуючы падтрымцы з боку аддзела аднакаў выканкама і самай актыўнай супольнай працы з Цэнтрам для дзяцей і моладзі.

Разам з раённай суполкай ТБМ распрацаўвалі Палажэнне аб Дні роднай мовы, утварылі Аргкамітэт у складзе вядомых у раёне людзей, і, акрамя чытальнікаў, за-праслі для удзелу ў свяце салістаў і юных мастакоў. А прысвяцілі Дзень роднай мовы 75-годдзю вызвалення Беларусі ад нямецка-фашистскіх захопнікаў і Году малой радзімы: 11 чытальнікаў, 9 салістаў і 6 юных мастакоў склалі святочную праграму. Арганізацыйны камітэт, абласное грамадскае аб'яднанне "Самакіраванне і грамадства", мясцовыя актыўсты займаліся пошукам сродкаў, каб уганараваць маленъкіх артыстаў і мастакоў.

удзел вучні ад 1 да 8 класа.

У гэты дзень Таварыства беларускай мовы вырашила не пісаць традыцыйную дыктоўку, а правесці конкурс ведання роднай мовы для вучняў-удзельнікаў канцэртнай праграмы, а таксама для тых, хто прысутнічаў у зале, якая сабрала больш шасці дзясяткаў чалавек. Было створана дзве каманды, абранны капітаны і кожная каманда атрымала заданне: перакласці на беларускую мову рускія слова, не вельмі лёгкія для перакладу на родную мову. Экспертамі выступалі настаўнікі гарадскіх школ, якія і рыхталі вучняў для конкурснай праграмы Дня роднай мовы, і слова падзякі хochaцца выказаць Т.М. Рыжак, М.П. Вашкель, Л.А. Латышонак, С.Т. Антановіч, А.С. Драздовай, Н.А. Васіленка, Н.П. Невіроўскай, Фаміной А.А., а таксама А.М. Салаўеву, Т.Ф. Кецкінай, П.Я. Івашчанку, А.Р. Шулью, Г.І. Ахламенак, Н.У. Выран, А.А. Карасёвой, А.Ф. Бубала, Л.Я. Самадумскай, В.А. Усовічу за ахвяраванні для правядзення мерапрыемства.

У гэты ж дзень у нас адбылася і яшчэ адна творчая сустэрэча Вітаўта Антонавіча

На сабраныя сродкі набылі кнігі П. Севярынца "Я люблю Беларусь" і "Хрысціянская азбука", а вядомы паэт, перакладчык Уладзімір Антонавіч Папковіч ахвяраваў нам 8 экзэмпляраў сваёй кнігі вершаў "Начынья летуценні", якая толькі-толькі выйшла з-пад друкарскага станка. Усе кнігі з аўтарскім пажаданнемі ўдзельнікамі Дня роднай мовы, ганаровыя граматы Цэнтра дзяцей і моладзі. Акрамя таго, усе атрымалі "салодкія падарункі", альбомы і наборы пэндзляў для малявання, мяккія цацкі, а таксама кнігі вядомага краязнаўца з Мёраў Вітаўта Антонавіча Ермалёнка, які прыехаў у наш горад на Дзень роднай мовы і презэнтаваў некалькі сваіх кніг, а таксама змястоўную мультыпрэзентацыю аб вядомых земляках, цікавых падарожжах па родным краі і незвычайных знаходках, якія занялі сваё месца ў музеі. Калі сп. Вітаўт распавядаў аб tym, як і дзе ён змог адшукаць некаторыя экспанаты, якія б склалі гонар любой музейнай установе, міжволі думалася: "Толькі ўлюбёным у сваю зямлю яна аддае свае скарбы".

У праграме мерапрыемства пра-гучалі вершы Н. Гілевіча, Я. Коласа, У. Ка-рызыны, А. Грачанікава, І. Пракаповіча, Э. Зубрыцкага, музычныя творы Л. Гоман, Е. Завацкага, Л. Вольскага, Б. Васільева і інш.

Самая маленькая ўдзельніца - 6-га-довая Нэля Праскурка праспівала песню Л. Гоман "Дзяўчынка-беларусачка". У конкурсе малюнкаў і паштовак прымалі

Ермалёнка з вучнямі СШ № 2, якую мы зрабілі па замове настаўніцы школы, кіраўніцы школьнага краязнаўчага музея Л.І. Дзя-вяковіч, дзе таксама прыйшла прэзентацыя творчых прац вядомага краязнаўца.

Нечаканым вынікам сёлетняга Дня роднай мовы стала тое, што Дзень роднай мовы будзе ўключаны ў праграму працы Цэнтра дзяцей і моладзі, пра што паведаміла дырэктар Цэнтра А.Б. Марозава, і набудзе статус раённага конкурсу, прысвечанага мове нашага народа:

Г. Каржанеўская

Прачнуўся травень на двары,
Шуміць, як бор сасновы.
Ці можна мне не гаварыць
Пра край мой роднай мовай?
А мова - гэта, як раўчук
Прыглушаны і звонкі,
А мова - гэта, як цяпло
Рабінаве гронкі.
А мова гэта - раздум мой,
Маё натхненне-шчасце,
І гэту мову ў мяне
Вякамі не ўкрасці.

А засмучае тое, што ў той час, калі ідзе другі год, прысвечаны малой Радзіме, прапанова ТБМ аб наданні году бягучаму статусу Года беларускай мовы, чаму съці напалохала народных абранинкаў.

Валяніца Болбат,
ТБМ, Верхнядзвінск.

Павел Сіяцко

Прозвішчы Беларусі

Новая серыя. Частка III

(Працяг. Пач. у наст. нум.)

540. **Хількевіч** (Уладзімір) - вытвор з акцэнтаваным суфіксам -евіч ад антрапоніма *Хілько* і значэннем 'нашчадак названай асобы': *Хількевіч*. Утваральнае слова *Хілько* - семантычны вытвор ад апелятыва *хілько* 'хілы, слабы, хваравіты'.

541. **Хільцоў** (Фёдар) - вытвор з прыналежным суфіксам -оў ад антрапоніма *Хілец* і значэннем 'нашчадак названай асобы': *Хілец-оў* - *Хільцоў*. Утваральнае слова *Хілец* - ад апелятыва *хілец* 'хілы, слабы, хваравіты' (хіл-еў). Гл. **Хількевіч**.

542. **Хлябцоўскі** (Ігнат) - вытвор з суфіксам -оўскі ад антрапоніма *Хлябец* і значэннем 'нашчадак названай асобы': *Хлябец-оўскі* - *Хлябцоўскі*. ФП: *хлябец* (мн. *хлябцы*) 'кулінарны выраб' - *Хлябец* (мянушка, потым прозвішча) - *Хлябцоўскі*.

543. **Хобаль** (Аліна) - семантычны вытвор ад апелятыва *хобаль* (ст.-бел.) 'павлюбуйся' (ПГССЛ).

544. **Ходас** (Андрэй) - варыянт імя *Фадзей* (<яўр. 'пахала, падзяка, прывабнасць, харство') набыў ролю прозвішча.

545. **Хралоўскі** (Алег) - вытвор з суфіксам -оўскі ад тапоніма *Хралы* і значэннем 'нараджэнец названага паселішча': *Храл-оўскі*. ФП: *Фрол* (імя <лаш.'які квітнее, кветка') - *Хрол* (1577), *Хрол* (правданне, потым прозвішча) - *Хралы* ('мясцоўшчына з прозвішчам *Хрол*') - *Хралоўскі*.

546. **Храпуцкі** (Аляксандр) - гумарыстычнае найменне чалавека-храпуна (хто храпе ў сне).

547. **Царанкова** (Ганна) - форма прыметніка з прыналежным суфіксам -ов-а ад антрапоніма *Царанок* з значэннем 'нашчадак (дачка) названай асобы': *Царанок-ова* - *Царанкова*. ФП: *цар* ('тытул манарха ў некаторых краінах, а таксама асoba, якая мае гэты тытул'; (перан.) 'першы, лепшы ў якіх-н. адносінах сярод сабе роўных') - *Цар* (мянушка, пазней прозвішча) - *Царанок* ('спадчыннік Цара', суфікс -онак) - *Царанкова*.

548. **Цвіковіч** (Аляксандр) - вытвор з акцэнтаваным суфіксам бацькаймення-евіч ад антрапоніма *Цвік* з значэннем 'нашчадак названай асобы': *Цвік-евіч*. ФП: *цвік* ('металічны або драўляны стрыжань, завостраны на канцы, прызначаны для змацоўвання чаго-н.', перан. 'самае значнае, галоўнае' (разм.)) - *Цвік* (мянушка, потым прозвішча) - *Цвіковіч*.

549. **Целяшук** (Віктар) - вытвор з суфіксам -ук ад тапоніма *Целеши* з значэннем 'нашчадак (дачка) названай асобы': *Целеши-ук* - *Целяшук*. ФП: *целеш* ('кавалак дрэва, кругляк цэлы (непаколаты)') - *Целеши* (мянушка, пазней прозвішча) - *Целяшук*.

550. **Цікота** (Каця) - семантычны вытвор ад апелятыва *цикота* - утварэння з суфіксам -от-а ад *цик* (спец.) 'нервовы стан, пры якім назіраецца міжвольнае перасмыкванне мускулаў твару, галавы, плячэй'; парайн.: *дрыгаць* - *дрыгота*.

551. **Цупрык** (Леанід) - народная форма канан. імя *Купрыян/ Кіпрыян* (<арб. 'спелы плод') - *Цуприан* (1693 г.) - *Цупрык* (<греч. 'жыхар Кіпра, Кіпрыскі').

552. **Цывілька** (Алена) - семантычны вытвор ад апелятыва *цывілька* - утварэнне ад *цывільны* 'неваенны, нейсковы, грамадзянскі' з суфіксацый -ка ('апрадмечанае дзеянне', напрыкл. 'куртка', 'адзенне').

553. **Цэйка** (Анатоль) - вытвор з фармантам -ка ад антрапоніма *Цэй* і значэннем 'жанчына названай асобы (жонка, дачка)': *Цэй-ка*. ФП: (укр. цей 'гэты') - *Цэй* (мянушка, потым прозвішча) - *Цэйка* (В.П. Лемцюгова). Украінска-беларускі слоўнік, с. 652). Або празванне чалавека, які карыстаўся словам "цэй" ('цэйка' - 'цэйка' набыло функцыю прозвішча. ФП: *цэй* - *цэйка* - *Цэйка*.

554. **Цюлькіна** (Жанна) - вытвор з прыналежным суфіксам -іна ад антрапоніма *Цюлька* з значэннем 'нашчадак названага паселішча': *Храл-оўскі*. ФП: *Фрол* (імя <лаш.'які квітнее, кветка') - *Хрол* (1577), *Хрол* (правданне, потым прозвішча) - *Хралы* ('мясцоўшчына з прозвішчам *Хрол*') - *Хралоўскі*.

555. **Цялкова** (Наталля) - форма прыметніка з прыналежным суфіксам -юк ад антрапоніма *Чорны* і значэннем 'нашчадак названай асобы': *Чарны-эўскі*. Або прэстыжная форма з суфіксам -эўскі ад антрапоніма *Чарныш* - семантычны вытвор ад апелятыва *чарныш* 'руск. черныш 'смуглы, чарнявы чалавек' (Даль).

556. **Чарнішэўскі** (Мікалай) - вытвор з суфіксам -эўскі ад антрапоніма *Чарныш* і значэннем 'нашчадак названай асобы': *Чарныш-эўскі*. Або прэстыжная форма з суфіксам -эўскі ад антрапоніма *Чарныш* - семантычны вытвор ад апелятыва *чарныш* 'руск. черныш 'смуглы, чарнявы чалавек' - Чарніш.

557. **Чарнік** (Марыя) - вытвор з акцэнтаваным суфіксам -юк ад антрапоніма *Чорны* і значэннем 'нашчадак названай асобы': *Чорн-юк* - *Чарнік*. ФП: *чорны* (колер, 'брудны', 'смуглы', 'цыган') - *Чорны* (мянушка, потым прозвішча) - *Чарнік*.

558. **Чартоўка** (Аляксандра) - форма прыметніка з прыналежным суфіксам -ов-а ад антрапоніма *Чартко* і значэннем 'нашчадак названай асобы': *Чартк-ова*. Утваральнае слова ад апелятыва *чартко* - першаснага *чарток* 'памяш'. ад *чорт*: па рэлігійных уяўленнях: злы дух як уласбленне адмоўнага пачатку ў чалавеку; мае выгляд істоты, пакрытай чорнай шэрсцю, з рагамі, кашытамі і хвастом; д'ябал'. Ужываецца як лаянкаўава слова (разм.). ФП: *чорт* ('д'ябал') - *Чартко* (мянушка, потым прозвішча) - *Чарткова*.

559. **Чваркоў** (Алег) - вытвор з прыналежным суфіксам -оў ад антрапоніма *Чварко* і значэннем 'нашчадак названай асобы': *Чварк-оў*. ФП: *чвара* / *чвера* (рэг.) нульсуфікавы вытвор ад *чвэртыць* 'гаварыць (многа, лішне)', 'гаварун' (экспрэс.) ("Слоўнік народнай мовы Зэльвеншчыны" П. Сіяцко, с. 136) - *Чварко* (пра гаварлівага чалавека, суфікс -ко) - *Чварко* (мянушка, потым прозвішча) - *Чарткова*.

560. **Чупрына** (Валерый) - семантычны вытвор ад апелятыва *чупрына* 'пасма власоў', якая спадае на лоб або ўзімаеца над ілбом'; 'чуб', а таксама 'валасы наогул' (ТСБМ - 2016, с. 927).

(Працяг у наст. нум.)

Віншаем сяброў ТБМ, якія нарадзіліся ў сакавіку

Адаміна Алена
Адамовіч Славамір Генрыхавіч
АЗарчык Раман Уладзіміравіч
Анацка Ганна
Андрэас Анатоль
Аніскевіч Алег
Аноп Віталь Аляксандравіч
Аntonava Алена Аляксеўна
Арочка Ларыса Іванаўна
Асіпчук Аксана Мікалаеўна
Аскерка Анатоль
Астраповіч Галіна Канстанцін.
Астроўскі Аляксандар Алякс.
Аўсянінікава Тамара Алякс.
Баброўская Людміла
Бажыцка Алег Аляксандравіч
Бандарэнка Юлія Дзмітрыёўна
Бараноўскі Сяргей
Бародзіч Ганна Страфанаўна
Баршчэўскі Лявон Пятровіч
Барэль Таццяна Уладзіміраўна
Баўсюк Мікола
Бахцізіна Кацярына Георгіеўна
Белякоў Аляксандар
Бермант Раіса Барысаўна
Богдан Вадзім
Бойка Сяргей Васільевіч
Бохан Уладзілаў Сяргеевіч
Бубула Вольга
Бугай Казімір Іосіфавіч
Бугук Яўгенія Якаўлеўна
Бука Таццяна Леанідаўна
Булак Аляксандар
Бураўкін Арсень Аляксеевіч
Бутылін Міхась Уладзіміравіч
Бяляева Наталля Уладзімір.
Васільчанка Мікола Рыгоравіч
Вашкевіч Андрэй Фрыдырх.
Вашкевіч Ігар Пятровіч
Віцько Дзмітры Вячаслававіч
Войшиніс Файна Сцяпананаўна
Вулхайзер Курт Фрэдрык
Вянгурка Ніна Фёдараўна
Вярбіцкая Ядвіга Станіслав.
Вячорка Францішак Валянцін.
Галец Вольга Георгіеўна
Гапеенка Анатоль Мікалаеўч
Гарасюк Аляксандар
Гардзей Н. М.
Гаркавая Людміла
Гарэлікова Ларыса Эдуардаўна
Герасімовіч Валянцін Іванавіч
Гіль Лілея Эдмундаўна
Гоўша Сяргей Канстанцінавіч
Грамыка Валянціна Васільёўна
Грыгаровіч Радаслаў Іванавіч
Грыгор'еў Аляксандар Віктар.
Грынь Наталля Станіславаўна
Грышкевіч Юры Генадзевіч
Гуркю Канстанцін Уладзімір.
Дабратвор Ілля Мікалаеўч
Давыдоўская Алена Сяргеевіч
Дайлідка Юры
Далудзенка Анастасія Дзмітр.
Дамасевіч Віталь Уладзімір.
Дапкюнас Жанна Казіміраўна
Дарашкоў Сяргей
Дзізвіч Рычард Мікалаеўч
Дзмітруковіч Вольга Фёдар.
Другакова Марына Мікал.
Дрык Людміла
Дубіцкі Уладзімір Пятровіч
Дыдышка Ніна
Дэц Алена Георгіеўна
Жылко Антон Мікалаеўч
Забалотная Леакадзія Віктар.
Завацкі Яўген Ігаравіч
Занкевіч Сяргей Міхайлавіч
Згірскі Міхail Францавіч
Здзітавец Алена Уладзіміраўна
Зінавенка Сяргей Леанідавіч
Зянькевіч Барыс Барысавіч
Іванова Бярнарда Пятроўна
Ішчанка Галіна Мікалаеўна
Кавальчук Дамініка Сяргеевіна
Кавальчук Дзмітры Леанідавіч
Кадушка Вера Уладзіміраўна
Казлова Аляксандра Віктар.
Каліновік Вольга Фёдараўна

Калоша Аляксандар Аляксанд.
Кандращэва Зінайда Міхайл.
Капковіч Вольга
Карабач Марыя
Каралёва Таццяна Іванаўна
Карась Ганна Аляксандраўна
Караткевіч Таццяна Мікал.
Карлінскі Віктар Адамавіч
Карпіцкі Максім Юр'евіч
Кашкур Іосіф Станіслававіч
Кечанкоў Мікалай Мікалаеўч
Кірылаў Герман Іларыёнавіч
Кіслая Вольга Юр'еўна
Клімавец Ёўгенія Антонаўна
Клімус Андрэй
Клінава Дарыя
Ковалі Ірына Віктараўна
Козел Ларыса Міхайлаўна
Конічава Галіна
Корань Вольга
Кохан Павел Сяргеевіч
Крапоціна Вольга Іванаўна
Красніцкі Віктар Яўгенавіч
Крол Цімур Аляксандравіч
Крук Ларыса Васільеўна
Крукоўскі Уладзімір
Крывенская Марына Расцісл.
Кулеўскі Уладзілаў Ігаравіч
Кулишча Эдуард Францавіч
Кунцэвіч Уладзімір Генадз.
Курбацкі Аляксандар Міхайл.
Кухаронак Валянціна Іванаўна
Кухто Васіль Іванавіч
Лазіцкі Дзяніс Андрэевіч
Лазоўскі Алег Алегавіч
Лапенка Аляксей Купрыяновіч
Лапіцкі Аляксей Іванавіч
Латушка Ірына
Латыш Аліна Лівонаўна
Леўшукой Андрэй
Ліннік Мікалай Міхайлавіч
Лісоўскі Тарас Станіслававіч
Ліцвінчук Наталля
Лойка Ганна Станіславаўна
Лукашевіч Аляксей Пятровіч
Луханіна Алена Альбінаўна
Ляўкоўчік Міхась Васільевіч
Мазанік Аляксандар Вікторавіч
Макар Юры Уладзіміравіч
Макарэвіч Сяргей Іосіфавіч
Малахава Людміла Віктораўна
Малашанка Зміцер Васільевіч
Малашчанка Ядвіга Алегавіч
Малышчык Мікалай Васіл.
Мамонька Алена
Мамчык Эдуард Іосіфавіч
Марачкін Аляксей Антонавіч
Марус Алена
Маханько Алена Валер'еўна
Махвіц Аляксей Яўгенавіч
Мацвеў Ігар Аляксеевіч
Мельнікова Анжэла
Мельнікова Святлана
Мерцалава Надзея Фёдараўна
Мінава Верা
Місевіч Мар'ян
Міхалькевіч Віталь Генрых.
Міхалькевіч Віталь Паўлавіч
Міхалькевіч Уладзілаў Генр.
Міхнавец Дзіна Мікалаеўна
Мухіна Надзея Аляксандраўна
Мяцион Таццяна Мар'янаўна
Насовіч Эдуард Піліпавіч
Несмяяна Людміла Данілаўна
Носава Галіна
Падгайскі Мікалай Вячаслав.
Пазнякова Анастасія Дзмітр.
Пазняк Марыя
Пальчукі Юры Леанідавіч
Паліяк Надзея Васільеўна
Панкевіч Аляксандар
Папковіч Уладзімір Антонавіч
Паўлавец Зміцер Змітравіч
Паўлюковіч Ніна
Пералайка Мікалай Уладзімір.
Перападзя Ліна Фёдараўна
Праконіна Вера Уладзіміраўна
Прыбыш Ірына Мікалаеўна
Прыгодзіч Фёдар Уладзімір.

У гонар "Года малой Радзімы"

Яўген Гучок

Случчына - край нябесны П-а-Э-М-а - Э-С-Э

(Заканчэнне. Пач. у папярэднім нумары.)

Свет прывітае з захапленнем,
Бо маеш што сказаць.

Віктар Гамуцікі.

* * *

Сумневу няма: прыйдзе час
І Слуцкім поясам
Уся Беларусь навякі апаяшацца.

* * *

Час ідзе - сваю справу робіць,
І пазнікалі магнаты і сакратары,
А Слуцк і Случчына - навідавоку.

* * *

А як з дзяржбюджэтам на Случчыне?
Як і на ўсё Беларусі!
Цікаўцеся!

* * *

Якая Случчына сягоння, -
Хай жыхары яе ў листру неба
Паглядзяцца.

* * *

У гітары сябра майго дарагога

Струна галоўнейшая і любімая -

Наша Случчына зіхатлівая.

* * *

На Случчыне сонца
Узыходзіць, і тут жа яно садзіцца,
І тут жа зноў нязменна яно ў зеніце.

* * *

I варта са Слуцка зазірнуць у Старыя Дарогі

І наведаць там беларускі Луўр -

Мастацкі музей Анатоля Белага.

* * *

Калі не здзейснілася штосьці годнае сягоння

Пад бессмяротным Слуцкім небам,

Яно на небе ўласбіцца абавязкова.

* * *

Сумневу няма,
Што і Случчына

Кожны дзень презентуе сябе Сусвету.

* * *

Мой дружка, зямляча,

Больш усміхайся сонцу - Ярыле,

І будзе Случчыне весялей.

* * *

Слуцак! Случчына!..

Для кагось вы - малая Радзіма,

Для мяне ж вы - цэлы Сусвет.

IV

Яничэ ты быццам ў забыцці, нібыта ў цені,
Калі ж цябе ўзняць з натхненнем,

* * *

Уважлівы погляд фотамайстра

У Нацыянальным гісторычным музеі ў Менску працуе выстава вядомага журналиста і фатографа, турыстычнага менеджара Сяргея Плыткевіча "Планета Беларусь. Касцёлы".

На ёй можна ўбачыць чорна-белыя хранікальныя карды парадіяльнага жыцця, хвалючыя моманты з жыцця вернікаў, будні і юрчыстасці, убачаныя праз аб'екты ўзвіглівага назіральніка, зацікаўленага рэпарцёра.

Вядомы фатограф заўсёды радуе гледачоў позіркам на Беларусь з вышыні птушынага палёту. З такой кропкі наша зямля і яе святыні па-са-

праўднаму велічнія і прыгожыя. Яны з'яўляюцца архітэктурнымі дамінантамі гарадоў і паселішчаў, цэнтрамі культуры і духоўнасці, прывабліваюць туристаў.

У выхадны дзень давялося бачыць шмат маладых наведальнікаў выставы, якія, разглядаючы здымкі Траецкага касцёла ў Глыбокім, храма Найсвяцейшай Панны Марыі ў Пінску, дзяліліся сваімі ўспамінамі пра летнія вандруйкі і пілігрымкі, і марылі адправіцца ў іх зноў.

Сяргей Плыткевіч нястомні працуе, аўтаджаючы і аблітаючы Беларусь кожнага выходнага ў любую паравіну

года. Яго цудоўныя фотарэпартажы з маладінчымі краявідамі штодня з'яўляюцца ў Фэйсбуку і на сایце www.planetabelarus.

Э. Дзвінская,

Фота Віктара Ведзеня.

ДЫКТОЎКА Ў БІБЛІЯТЭЦЫ ІМЯ ФРАНЦІШКА БАГУШЭВІЧА

21 лютага ў бібліятэцы імя Францішка Багушэвіча ў Менску прайшла беларуская дыктоўка з нагоды Міжнароднага дня матчынай мовы. Дыктоўку правяла Фрунзенская арганізацыя ТБМ г. Менска разам з бібліятэкай №14 імя Францішка Багушэвіча. Перад пачаткам дыктоўкі з прывітальным словам да ўдзельнікаў выступіла загадчыца бібліятэкі Наталля Стрыйгельская, назначыўшы, што напісанне дыктоўкі ў гэты дзень сталася ўжо традыцыяй. У дыктоўцы бралі ўдзел навучэнцы лінгвагу-

манітарнага каледжа і сябры ТБМ г. Менска. Вёў дыктоўку дасведчаны выкладчык беларускай мовы Алеся Чэчат. Па заканчэнні перад ўдзельнікамі выступіла выкананца песьні Ала Бяляўская, акампануючыя сабе на класічнай гітары. Прагучалі песні "О Беларусь, мая шыпшына" (на верш Уладзіміра Дубоўкі) і "Белавежская пушча" ў перакладзе на беларускую Наталлі Арсенневай.

**Павел Чайкоўскі,
г. Менск.**

О, Беларусь - мая шыпшына...

На Слонімшчыне Дзень роднай мовы ператварыўся ў шырокое тыднёвае свята роднай мовы. Навучэнцы Слонімскага каледжа прынялі ўдзел у віктарыне па беларускай мове "Беларуская скарбонка". У Слонімскай гарадской бібліятэцы № 4 адбылося гісторычнае паведамленне "Родная мова - крыніца празрыстая", у Слонімскай раённай бібліятэцы імя Якуба Коласа прысутныя павівалі на гадзіне беларуса-знаўства "Душа адклікненца на роднае слова", а ў сярэдняй школе № 5 г. Слоніма адбыўся літаратурны подыум "Мова наша напеўная, беларусы спеўныя!". У Дзяравінчыцкай сельскай бібліятэцы гучалі вершы беларускіх паэтаў, якія прачыталі работнікі культуры і вяскоўцы. Парадаваў прысутных Жыровіцкі цэнтр культуры, дзе адбылося свята роднай мовы "О, Беларусь - мая шыпшына...", якое арганізавала кіраўнік Слонімскай арганізацыі ТБМ Святлана Бушчык разам са школьнікамі і настаўнікамі мясцовай школы. Гасцімі мерапрыемства былі пісьменнік са Слоніма Сяргей Чыгрын, мастачка і спявачка Надзея Салейка, мясцовая паэтка Зінаіда Русак. У гэты вечар у Жыровічах гучала беларуская паэзія, песні на роднай мове, розныя конкурсы і віктарыны.

* * *

Сябры Слонімскага згуртавання дэмакратычных сіл 21 лютага пісалі дыктоўку па вядомым вершы "Хто адросся сваіх" беларускага паэта-земляка Гальяша Леўчыка (1880-1944). Хрэстаматыйны верш быў апублікованы ў зборніку Гальяша Леўчыка "Чыжык беларускі" (Вільня, 1912). Але ён вельмі актуальны і сёння. Вось некалькі строф з верша:

"Хто адросся сваіх,
Хто стыдаца нас стаў
І прыліп да чужых, -
Каб ён свету не знаў!
Мову родную хто
Пазабыў, асмияў,
Загубіў за нішто, -
Каб ён свету не знаў!..."

Дыктоўку чытаў слонімскі грамадскі актыўіст Уладзімір Ліцвін. Спадар Уладзімір павіншаваў усіх з Днём роднай мовы і пажадаў, каб такі дзень у нашым жыцці быў заўсёды.

Барыс Баль,
Беларускае
Радыё Рацыя,
Слонім.
Фота аўтара.

СВЯТА РОДНАЙ МОВЫ Ў ПРУЖНАХ

22 ЛЮТАГА ў Пружанскім палацыку па ініцыятыве Пружанскай арганізацыі ТБМ адбылося Свята роднай мовы. У нашай вечарыне ўзялі ўдзел вучні Пружанскай школы № 5, хор ветэранаў "Чырвоныя гваздзікі", валанцёры арганізацыі Чырвонага крыжа, сябры ТБМ і мясцовыя нашы паэты Мікола Антаноўскі і Мікола Папека.

ня ўпрыгожвае рэпертуар пружанскіх спевакоў.

Сапраўднай любоўю да роднай мовы была прасякнута ўся імпрэза. Яна, наша любоў да роднай мовы, сведчыць пра спрадвечнае беларусаў на сваёй зямлі: дзяды і прадзеды нямала зрабілі дзеля таго, каб беларускую мову прызналі роўнай сярод іншых моў свету. Як жыта, спрадвечная на-

Вечарына пачалася з прывітальнага слова дырэктара Палацыка Зялевіча Юрася і старшыні рады ТБМ Жэгалавай Тарэсы, у якім прагучала і віншаванне ўсіх прысутных на свяце з Міжнародным днём роднай мовы. Затым вучні 5-9 класаў СШ №5 прадэманстравалі арыгінальны абраад квашання капусты. З вяслімі песнямі, вершамі і прымаўкамі ў жартоўнай форме дзеці распавяялі, як калісьці ў вёсках на квашанне капусты збіраліся лепшыя гаспадыні і дзяліліся перанятымі ў бабуль і матуль старажытнымі рэцептамі прыгатавання карыснай стравы. Гэты касцюміраваны выступ вельмі спадабаўся ўсім прысутным, і атмасфера прыўзнятага настрою панавала на працягу ўсёй вечарыны.

А пасля быў выступ са сваімі вершаванымі творамі пружанскіх паэтаў: члены Саюза пісьменнікаў Беларусі Міколы Антаноўскага і паэта-пчалыра, чалавека з нестардартным светаўспрыманнем, своеасаблівым стаўленнем да навакольнага асяроддзя, аўтара "Мядовай прэмii" для паэтаў і пісьменнікаў Берасцейшчыны Міколы Папекі. Цікавым было выступленне хору ветэранаў "Чырвоныя гваздзікі", якім кіруе Святлана Машкала. Пад акампанемент баяніста Алега Марданя яны выканалі творы на вершы беларускіх паэтаў. Валанцёры раённай арганізацыі Чырвонага Крыжа пад кіраўніцтвам Людмілы Новік выканалі беларускі народныя песні. Адна з выкананых імі песень пад назвай "Родны край"(на слоўы Алеся Бялевіча і на музыку Надзеі Новік,

дачкі кіраўніцы хору) у 2015 годзе ў Менску на рэгіональным аглядзе-конкурсе беларускіх патрыятычных песен узяла Гран-пры. І вельмі прыемна, што зараз гэтая пес-

ша родная беларуская мова...

Тарэса Жэгалава,
старшыня рады Пружанскай
арганізацыі ТБМ.

На Лідчыне 12-ю Агульнацянальную дыктоўку пісалі каля 9700 чалавек, у мерапрыемствах да Міжнароднага дня роднай мовы ўдзел бралі каля 12000 чалавек

Установы культуры

Тыдзень беларускай мовы
"Роднаму слову прызнанне
ў любові"

Штогод 21 лютага ва ўсім свеце адзначаецца Міжнародны дзень роднай мовы. З гэтай нагоды публічныя бібліятэкі Лідскага раёна ладзілі тыдзень беларускай мовы "Роднаму слову прызнанне ў любові".

Эрудытаў і знатакоў беларускай мовы сабраў конкурс "Слова роднае - вечнае" (філіял "Лідская гарадская дзіцячая бібліятэка").

Паэтычную мазаіку "Мілагучнае, звонкае, роднае слова" падрыхтаваў філіял "Дзітвянская сельская бібліятэка".

Для аматараў беларускай мовы ладзілі літаратурны вечар "У мовы роднай - роднае карэнне" (філіял "Інтэграваная бібліятэка аграгарадка Бердаўка").

З мэтай папулярызацыі і падтрымкі беларускай мовы філіялы ДУК "Лідская раённая бібліятэка імя Янкі Купалы" правялі дыктоўкі на беларускай мове па тэкстах, прысвечаных 75-годдзю вызвалення Беларусі ад нямецка-фашистскіх захопнікаў. Дыктоўкі пісалі: Лідская раённая бібліятэка імя Янкі Купалы; філіял "Лідская гарадская бібліятэка № 6" (падчас літаратурна-музычнай гасцінай "Свято роднага слова"); філіял "Дварышчанская сельская бібліятэка" (падчас літаратурнай гульні-вікторыны "Захіну свой край ад нягода песней матчыных простых слоў"); філіял "Мінойтаўская сельская бібліятэка" (падчас турніру эрудытаў "Таямніцы роднай мовы").

Мерапрыемствы, прысвечаныя Міжнароднаму дню роднай мовы, прайшлі ў Лідскім цэнтры культуры

21 лютага ва ўсім свеце адзначаецца Міжнародны дзень роднай мовы. У кожнай клубнай установе Лідскага раёна былі праведзены мерапрыемствы, прымеркаваныя да гэтага дня.

Літаратурны вечар "У мовы роднай - роднае карэнне" правялі супрацоўнікі Бердаўскага культурна-дасугавага цэнтра сумесна з Бердаўскай школай. Усе прысутныя даве-

Дыктоўка ў 6-м філіяле

Дыктоўка ў 3-м філіяле

Дыктоўка ў Дварышчанская бібліятэцы

У філіяле "Лідская гарадская бібліятэка № 3" (падчас гадзіны роднай мовы "Каб бацькоўскую мову непаўторнаю кветкай цвіла") прыйшлі дзеяць дыктоўкі для дзяцей і дарослых. Сярод дзяцей (СШ № 13) без памылак напісалі: Леўчанка Аліна, Адамовіч Васі-

ліса, Вільчэўскі Павел; з адной памылкай напісалі: Кізік Аляксей, Бародзіч Святаслаў, Албавічус Радзівон, Васора Патрык, Крахмальчык Карына, Гардзей Мікіта, Шэстайла Ілья. Сярод дарослых найлепш напісалі Дашкевіч Марта.

Наші кар.

даліся пра тое, як родная мова "прабівала" сабе дарогу, нагадалі беларускіх пісьменнікаў і паэтаў, якія з любою і павагай пісалі пра беларускую мову.

Для прысутных прагучалі вершы знакамітых беларускіх песняроў Юрасі Свіркі, Ніла Гілевіча, Уладзіміра Дубоўкі.

Вікторыну "Знайти роднай мовы" правёў Ходароўскі сельскі клуб-бібліятэка, на працягу якой удзельнікі шукалі адказы на пытанні, перакладалі слова і словазлучэнні з рускай на беларускую мову, тлумачылі сэнс беларускіх слоў, спрабавалі правільна

ўжываць фразеалагізмы, працягвалі фразу з вядомых вершаў.

Паэтычны вечар "Літаратурная мазаіка" адбыўся ў Дзітвянскім доме культуры. Школьнікі даведаліся аб гісторыі стаўлення і развіція роднай мовы, чыталі беларускія вершы і байкі.

У Гудзкім цэнтры творчасці і вольнага часу правялі

конкурсную праграму "Знайти роднай мовы", дзе была

праведзена гульня, у якой трэба

было знайсці працяг беларускіх

прыказак і прымавак, перакласці слова з рускай мовы на беларускую.

У Ваверскім доме культуры правялі пазанавальнага гульнёвую праграму "Мову родную і край свой любіце". Удзельнікі даведаліся пра асаблівасці беларускага народнага адзінства, разглядалі гісторыю беларускіх гарадоў, вёскі і іх моўныя асаблівасці.

Родная мова - чистая крыніца, якая дадзена кожнаму народу, каб жыць, тварыць і адчуваць сябе сапраўдным грамадзянінам свайго народа. Трэба берагчы і ахоўваць яе, каб не страціць сваю самабытнасць.

Наші кар.

У Дзітвянскім доме культуры

Родная мова - наш неацэнны скарб

Кожны год 21 лютага адзначаецца Міжнародны дзень роднай мовы. Навучэнцы і выкладчыкі Лідскага каледжа ГрДУ імя Янкі Купалы прымаюць актыўны ўдзел у мерапрыемствах, прысвечаных дадзеному святу. Навучэнкі гуманітарнага аддзялення 20 лютага наведалі вечарыну, якая адбылася ў раённым Палацы культуры. Раніца 21 лютага ў каледжы пачалася з акцыі "Мова родная - мова модная", якую правялі навучэнкі групы 97па. Выкладчыкам і навучэнкам каледжа ў гэты дзень была прапанавана магчымасць прыняць ўдзел у напісанні Агульнацянальнай дыктоўкі. Гэту магчымасць скарысталася дзвесце семдзясят чалавек - навучэнцы груп першакурснікаў, выкладчыкі гуманітарнага аддзялення.

Усе ўдзельнікі без выключэння прадэмантравалі добрае веданне роднага слова. Адзін з лепшых вынікаў, дзесяць балаў, у выкладчыкі педагогікі і пісціхалогіі Наталлі Ленанідаўны Будзішкі.

Напрыканцы многія ўдзельнікі дзяліліся думкамі, выказваліся, што Агульнацянальная дыктоўка па беларускай мове - гэта не толькі справа аб авязку кожнага грамадзяніна, колькі маральна патрэба, і што дзень, праведзены пад гучанне беларускага слова, прынёс усім вялікае задавальненне.

Яхнітава Аліна,
навучэнка 9б па групе
гуманітарнага аддзялення.

* * *

У Лідскім дзяржаўным прафесійным політэхнічным ліцэі дыктоўку пісалі 86 чалавек. Пісалі гр. 372 (электрамантажёры, слесары-сантехнікі), гр. 373 (муляры, тынкоўшчыкі), гр. 374 (афіцыянаты, кантралёры-касіры) - усе 1 курс, гр. 369 (электрамантажёры, слесары-сантехнікі), гр. 370 (токары, слесары па рамонце аўтамабіляў) - усе 2 курс.

10 балаў атрымалі: Паўловіч Зміцер, Петрашэвіч Максім, Дзярызямля Ірына, Крыпец Валерый.

9 балаў атрымалі: Масла Уладзімір, Шостак Арцём, Грыгель Уладзіслаў, Рубель Дзіяні, Каско Кацярына, Ус Андрэй.

Дыктоўку ў ліцэі пісалі ў 2-і раз.

Наші кар.

* * *

У Лідскім дзяржаўным прафесійным ліцэі меліярацыі дыктоўку пісалі 20 чалавек (спецыяльнасць "Грамадскія харчаванні").

9 балаў атрымалі: Мурачынская У., Мельнікова Д., Бурнос А.

8 балаў атрымалі: Паніч У., Емяльянчык В.

Дыктоўку ў ліцэі пісалі ў 2-і раз.

Наші кар.

Каледжы і ліцэі

Дыктоўка ў Лідскім каледжы

Дыктоўка ў Лідскім політэхнічным ліцэі

Дыктоўка ў Неманскім прафесійным ліцэі г. Бярозаўкі

часцей". Удзел у мерапрыемстве прынялі ўсе навучэнцы ліцэя. Дыктоўку пісалі 160 чалавек.

Наші кар.

* * *

21 лютага "Міжнародны дзень роднай мовы".

У гэты дзень увесы свет адзначае міжнародны

Дзень роднай мовы. У Неманскім ДПЛ г. Бярозаўкі таксама

адзначылі гэтае свята.

Беларусам многія народы могуць пайзайдзісці: у спадчыну нам засталася па-сапраўднаму ўнікальная мова.

Таму мы не малі застацца ўбаку і правялі мерапрыемства "Гучы, наша родная мова,

Наші кар.

Установы дашкольнай і агульнай сярэдняй адукацыі Лідскага раёна

21 лютага Міжнародны дзень роднай мовы адзначылі ўсе 34 школы і 50 садкоў Лідскага раёна - асноўная ўдарная сіла.

12-я Агульнанацыйальная дыктоўка сёлета была прысвечана 75-годдзю вызваленія Беларусі ад гітлераўскіх захопнікаў. Тэкты дыктоўкі для класаў ад 3-га да 11-га распрацавалі ва ўпраўленні адукацыі раёна, але ў школах у асноўным пісалі дыктоўкі, пачынаючы

Міжнародны дзень роднай мовы ў СШ № 16

12-я Агульнанацыйальная дыктоўка ў СШ № 17

Міжнародны дзень роднай мовы ў садку № 36

з 2-га класа. Акрамя дыктоўкі, школы ладзілі сапраўдныя святы беларускасці.

Усяго ў школах дыктоўкі пісалі **8978 чалавек**. Калі ў бібліятэках і клубах у асаблівых падлікі не ўдараюцца, то ў школах тра-дицыйна палічана ўсё.

Наші кар.

І што мы маєм у выніку?

У выніку мы маєм дзяржаўную, уважаную пазіцыю лідскіх уладаў у пытанні стаўлення да беларускай мовы. Тут не паўтараюць абсалютна правільную мантру: "Калі мы страцім беларускую мову, мы перастанем быць беларусамі". Тут хоць нешта робяць, каб гэтага не адбылося. Сёлета ў Лідскім раёне дыктоўку пісалі **каля 9700 чалавек**. Усяго ў свяце роднай мовы ўзялі ўдзел **каля 12 тысяч** чалавек.

Знойдуцца скептыкі, якія скажуць: "Ну і што тут такога? Падумаеш, 12 тысяч чалавек адзін дзень, і той не цэлы, пагаварылі па-беларуску ў адным раёне Беларусі?".

Канешне, нічога экстаардынрага, але на Лідчыне ўжо ёсьць гэты дзень і гэтыя 12 тысяча. Ён ёсьць ужо чатыры гады. Там было 5000, 6000, 5500 ўдзельнікаў дыктоўкі, сёння мае 9700. І ёсьць ужо іншыя раёны, якія рухаюцца ў тым жа кірунку. І ёсьць вакол "песні жальбы", што ўсё прарапала.

Яраслаў Грынкевіч.

I. Shchitko, 10 (1421), 6 SAKAVIKA 2019 g.
Установы дашкольнай і агульнай сярэдняй адукацыі Лідскага раёна

З падзей 2018 года

(Заканчэнне. Пачатак у папярэдніх нумарах.)

Доля сельскагаспадарчай вытворчасці складае каля 6-7 % аб'ёму ВВП. У сельскагаспадарчым сектары працуе каля 9 % ад агульнай колькасці занятых у эканоміцы краіны (паведамленне Нац. статкамітэта).

У структуре пасяўных плошчаў сельскагаспадарчых арганізацый зборжавая і зернебабовыя культуры займаюць 43,5%, тэхнічныя культуры (лён, цукровыя буракі і рапс) - каля 10%, бульба і гародніна - 0,6%, кармавыя культуры - 46,4%. На 1 кастрычніка 2018 г. колькасць буйной рагатай жывёлы складае 4,3 млн. галоў (100 % да мінулага года), у тым ліку кароў 1,4 млн. галоў), свіні - 2,6 млн. галоў (90%), птушкі - 46,8 млн. галоў (101%). На 1 студзеня 2018 г. у Беларусі налічвалася 989 тыс. асабістых падсобных гаспадарак, у іх землекарыстанні знаходзілася 782 тыс. га сельскагаспадарчых угоддзяў.

У краіне налічваецца каля 56 тысяч коней, з іх у сельскагаспадарчых прадпрыемствах - 22 тысячи, у фермерскіх гаспадарках - 700, у гаспадарках насельніцтва - 33 100 галоў.

Знешні дзяржаўны доўг на 1 снежня 2018 года склаў 16,8 млрд. долараў ЗША, павялічыўся з пачатку года на 70,3 млн долараў ЗША (з улікам курсавых разніц), або на 0,4%. Выплата замежнай дзяржаўнай запазычанасці з пачатку 2018 года складае 1 883,1 млн. долараў ЗША.

Унутраны дзяржаўны доўг па стане на 1 снежня 2018 года склаў 9,7 млрд. рублёў, павялічыўшыся з пачатку года на 489,5 млн рублёў (з улікам курсавых разніц), або на 5,3%.

Ураджай у Беларусі ў 2018 годзе

Беларусь у 2018 годзе ў гаспадарках усіх катэгорый сабрала зборжка (у вазе пасля дапрацоўкі) 6,2 млн тон, - гаворыцца ў паведамленні Національнага статыстычнага камітэта (Белстат). Зыходзячы са звестак Камітэта, у падаўненні з 2017 годам валавы збор зборжка (у вазе пасля дапрацоўкі) знізіўся на 22,5%. Па аб'ёмах вытворчасці зборжка больш за ўсё было сабрана ў Менскай вобласці - 1,5 млн тон, або 24,2% ад агульнага аб'ёму вытворчасці ў Рэспубліцы. Сярэдняя ўраджайнасць зборжавых і зернебабовых культур у 2018 годзе складае 26,7 ц / га (супраць 33,2 ц / га ў 2017 годзе).

У гаспадарках усіх катэгорый бульбы накапалі 5,9 млн. тон (у 2017 годзе - 6,4 млн. тон). З аднаго гектара прыбранай плошчы было атрымана 216 ц бульбы (у 2017 годзе - 232 ц). Валавы збор цукровых буракоў у 2018 годзе склаў 4,8 млн тон супраць 4,9 млн тон у 2017 годзе, пры сярэдніх іх ураджайнасці 476 ц / га (у 2017 годзе - 493 ц / га).

У канцы снежня цэны тавараў у менскіх магазінах былі наступныя:

- Хлеб "Нарачанскі" (1,2 кг) - 2,20 руб.
- Хлеб "Водар" (410 г) - 0,79 руб.
- Хлеб белы "Аўсяннік" (0,5 кг) - 1,45 руб.
- Батон "Сталіца" (400 г) - 1,29 руб.
- Смятана 26 % (400 г) - 2р,30 руб.
- Смятана 20 % (300 г) - 1,67 руб.
- Малако 3,2% (0,9 л) - 1,39 руб.
- Сыр "Расійскі" 50 % (1 кг) - 10,95 руб.
- Тварог 10 % (200 г) - 1,15 - 1,20 руб.
- Масла сметанковое "Сялянскае" 72,5 % (180 г) - 2,40 руб.
- Кефір 3,2 % (1 л) - 1,29 руб.
- Кефір 2,5% (0,9 л) - 1,15 руб.
- Алей сланечнікавы (1 л) - 2,39 - 2,55 руб.
- Свініна (1 кг) 2-й кат. I гат. - 7,44 руб.
- Свіная грудзінка (1кг) - 13,90 - 15 ,70 руб.
- Мяса свіное (1кг) - 10,71 руб.
- Паліяндвіца (1 кг) - 20,47 - 29,56 руб.
- Каўбаса вараная "Руская" (1 кг) - 6,99 руб.
- Селядцы антлантычныя (1 кг) - 3,99 руб.
- Бульба (1кг) - 0,69 руб.
- Капуста (1кг) - 0,99 руб.
- Буракі (1 кг) - 0,99 руб.
- Морква (1 кг) - 0,72 - 0,89 руб.
- Мука пшанічная (1кг) - 1,30 руб.
- Крупы грэцкія (0,8 кг) - 0,89 руб.
- Крупы ячменныя (1 кг) - 1,06 руб.
- Крупы рисавыя (800 г) - 1,75 - 1,89 руб.
- Аўсянныя шматкі (500 г) - 0,89 руб.
- Аўсянная мука (700 г) - 2,59 руб.
- Фасоля (800 г) - 4,18 руб.
- Гарох (800 г) - 1,19 руб.
- Гарэлка 40 % (0,5 л) - 7,30 - 7,48 руб.
- Гарэлка "Брэст-Літоўск" 40% (0,5 л) - 7,43 руб.
- Віно "Кагор 10 --11 %" (0,75 л) - 5,15 руб. і 7,19 руб.
- Піва "Жыгулёўскае" (0,5 л) - 1,88 руб.
- Віно пладова-ягаднае 17% (0,5 л.) - 3,09 руб.
- Канъяк "Арыян", армянскі (0,5 л) - 12,98 руб.
- Селядцы антлантычныя-філе (1кг) - 7,01 руб.
- Салака салёная (1кг) - 4,49 руб.
- Цукар (1кг) - 1,50 руб.
- Яйкі (10 штук) - 1,99 руб.
- Цыбуля (1кг) - 0,99 руб.
- Соль харчовая (1 кг) - 0,65 руб.
- Запалкі (1 пачак) - 0,06 руб.
- Мыла гаспадарчае 72 % (200 г) - 0,69 руб.
- Яблыкі (1 кг) - 1,29 - 1,49 руб.

